

એમ. એ. ભાગ- ૨ (External)

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ , ૨૦૨૫ -૨૬ , ૨૦૨૬-૨૭)

ગુજરાતી પેપર -૬ ભારતીય સાહિત્ય - વિશ્વસાહિત્ય

હેતુ: વિદ્યાર્થીઓને ભારતીય તથા વિશ્વ સાહિત્યની વિભાવના તથા તે સંદર્ભે કૃતિઓનો પરિચય મળે.

એકમ-૧ ભારતીય સાહિત્યની વિભાવના અને ભાતીગળ વિશેષતા

ભારતીય સાહિત્યની મુખ્યધારાઓ -પ્રાચીનકાળ(વેદ, રામાયણ, મહાભારત સંદર્ભે)
મધ્યકાળ (ભક્તિ સાહિત્ય સંદર્ભે) અર્વાચીનકાળ (ગાંધી તથા આધુનિકતાના પ્રભાવ સંદર્ભે)
ભારતીય સાહિત્યકારોનો પરિચય

૧. રવીન્દ્રનાથ ટાગોર ૨. કાલિદાસ ૩.ગિરીશ કર્નાડ ૪. વિ. સ. ખાંડેકર ૫. કૃષ્ણાસોબતી

વિશ્વસાહિત્ય - સંજ્ઞા વ્યાખ્યા અને વિભાવના, જનરલ લિટરેચર, રાષ્ટ્રિય સાહિત્ય
ભારતીય ઉપખંડનું સાહિત્ય, દલિત સાહિત્ય, સંસ્થાનવાદી (કોલોનિયન) સાહિત્ય

વિશ્વસાહિત્યની મહત્વની કૃતિઓનો પરિચય

વેઈટિંગ ફોર ગોદો (સેમ્યુઅલ બેકેટ), આઉટસાઈડર (આલ્બેર કામૂ) ઈડિપસ (સોફોકલીસ),
ધ ઓલ્ડમેન એન્ડ ધ સી (હેમિંગવે) એનીમલ ફાર્મ (જ્યોર્જ ઓરવેલ)

એકમ -૨ કર્ણભાર - ભાસ સરસ્વતી પ્રકાશન

એકમ-૩. ન હન્યતે - અનુ. નગીનદાસ પારેખ રન્નાદે પ્રકાશન, અમદાવાદ

એકમ-૪. સિદ્ધાર્થ - હરમાન હેસ -અનુ. શિરીષ પંચાલ -પાર્શ્વ પ્રકાશન

એકમ-૫. ડોલ્સ હાઉસ - અનુ. નીના ભાવનગરી અરુણોદય પ્રકાશન,

સંદર્ભગ્રંથ :

૧. સાહિત્ય સેતુ ઓનલાઈન - વૈશાલી ઘોળકિયા જુલાઈ - ઓગસ્ટ ૨૦૧૭
૨. ભારતીય સાહિત્ય પરમ્પરાનો વિસ્તાર - ભોળાભાઈ પટેલ
૩. ભારતીય સાહિત્ય - કે. સચ્ચિદાનંદ- રાજકમલ પ્રકાશન, ન્યુ દિલ્હી

૪. ભારતીય સાહિત્ય - ડૉ. નગેન્દ્ર
૫. ભારતીય નવલકથા - ભરત મહેતા
૬. ભારતીય નવલકથા - રમણલાલ જોશી યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ,
૭. જ્ઞાન ગંગોત્રી શ્રેણી - ભારતીય સાહિત્ય -૧૨/૧૩ એસ. પી. યુનિ. - ગૂર્જર વિક્રેતા
૮. કાલપુરુષ - ભોળાભાઈ પટેલ - ગૂર્જર પ્રકાશન
૯. ભારતીય સાહિત્યની ભૂમિકા- ડૉ. રામ વિલાસ શર્મા
૧૦. જ્ઞાનપીઠ પુરસ્કૃત નવલકથા - ભરત મહેતા
૧૧. જ્ઞાંગંગોત્રી - વિશ્વસાહિત્ય
૧૨. તુલનાત્મક સાહિત્ય - ધીરુ પરીખ
૧૩. તુલનાત્મક સાહિત્યની દિશામાં - અશ્વિન દેસાઈ
૧૪. તુલનાત્મક સાહિત્ય વિદેશી સંદર્ભ -ચૈતન્ય દેસાઈ
૧૫. સ્વાધ્યાય- ડૉ. દમયંતી પરમાર
- ૧૬ તુલનાત્મક સાહિત્યની ભૂમિકા - ઈન્દ્રનાથ ચૌધરી
૧૭. તુલનાત્મક સાહિત્ય - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૧૮. ગુજરાતી અનુવાદ વિચાર - ડૉ. જયંતી ચૌધરી - ફ્લેમિંગો પ્રકાશન
૧૯. વિશ્વ નવલકથા - સુમન શાહ
૨૦. અનુવાદ વિચાર - નગીનદાસ પારેખ

એમ. એ. ભાગ- ૨ (External)

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ , ૨૦૨૫-૨૬ , ૨૦૨૬-૨૭)

ગુજરાતી પેપર -૦૭ ગ્રંથકાર : રઘુવીર ચૌધરી

હેતુ : વિદ્યાર્થીઓ ગ્રંથકાર અને કૃતિઓનો પરિચય મેળવે.

એકમ - ૧. સર્જક પરિચય : રઘુવીર ચૌધરીના સર્જક વ્યક્તિત્વને ઘડનારાં પરિબલો

એકમ - ૨. ગ્રંથકાર રઘુવીર ચૌધરીનું સાહિત્ય સર્જન

એકમ - ૩. સોમતીર્થ - રઘુવીર ચૌધરી રંગદ્વાર પ્રકાશન

એકમ - ૪. રઘુવીર ચૌધરીની શ્રેષ્ઠ વાર્તાઓ - સં. રઘુવીર ચૌધરી.

એકમ - ૫. કાવ્ય વિશેષ : રઘુવીર ચૌધરી સં. રાજેશ પંડ્યા - સમીર ભટ્ટ
(પસંદગીની રચનાઓ)

૧. ખરતા તારા વિશે ૨. દાવાનળ ૩. બીજો આંચકો ૪. ઘરની ભાળ
૫. એક ગોળી મને પણ વાગી ૬. શબવાહિની ૭. કદાચ સરસ્વતી પહોંચશે
૮. આ એક નદી ૯. ફરતા ફૂલછોડ ૧૦. પાદરના પંખી ૧૧. ગ્રામમાતા
૧૨. ફૂટ પાથ અને શેઢો ૧૩. મને કેમ ના વાર્યો ૧૪. રાજસ્થાન ૧૫. બચાવનામું
૧૬. વ્રજવેરાન ૧૭. વહેતાં વૃક્ષ પવનમાં ૧૮. જુગજુગના જીવણ
૧૯. હે જી મારો સથવારો ખૂટ્યો ૨૦. દદ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. ગુજરાતી નવલકથા : રઘુવીર ચૌધરી, રાઘેશ્યામ શર્મા પ્ર. યુનિ.ગ્રંથ.નિર્માણ બોર્ડ
૨. નવલકથા અને હું - ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી
૩. અમૃતા થી ધરાધામ - દૃષ્ટિ પટેલ- સુનીતા ચૌધરી
૪. રઘુવીર વિશેષ - શરીફા વીજળીવાળા . મીનળ દવે

એમ. એ. ભાગ- ૨ (External)

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ , ૨૦૨૫-૨૬ , ૨૦૨૬-૨૭)

ગુજરાતી પેપર - ૮ ભાષાવિજ્ઞાન

હેતુ: વિદ્યાર્થીઓ ભાષાવિજ્ઞાનની વિવિધ વિદ્યાશાખાઓનો, ભાષાના ઘટક તત્ત્વોનો તથા ધ્વનિ નિર્માણ પ્રક્રિયાનો ખ્યાલ મેળવે.

એકમ -૧ ભાષાવિજ્ઞાનનું કાર્યક્ષેત્ર

ભાષાવિજ્ઞાનનો વૈજ્ઞાનિક અભિગમ

ભાષાવિજ્ઞાનની વિવિધ વિદ્યાશાખાઓનો પરિચય

ભાષાવિજ્ઞાનનો અન્ય વિજ્ઞાનો અને શાસ્ત્રો સાથેનો સંબંધ

એકમ -૨ ધ્વનિવિજ્ઞાન

ભાષાવિજ્ઞાનમાં ધ્વનિવિજ્ઞાનનું મહત્વ

ધ્વનિઘટકની વિભાવના

ધ્વનિવિજ્ઞાન (Phonetics) અને ધ્વનિતંત્રવિજ્ઞાન (Phonology) વચ્ચેનો સંબંધ

ધ્વનિઘટક અને ઉપધ્વનિઘટક

એકમ -૩.૧ ધ્વનિ નિર્માણની પ્રક્રિયા

વાણીના અવયવો અને તેનું કાર્ય

ધ્વનિઓનું વર્ગીકરણ : સ્વર અને વ્યંજન

સ્વરોનું વર્ગીકરણ

વ્યંજનોનું વર્ગીકરણ

એકમ -૩.૨ માન્ય ગુજરાતીના ધ્વનિઓ

સ્વરો, અર્ધસ્વરો

વ્યંજનો

અક્ષર (syllable)

સૂર

બલઘાત (stress)

જંકચર (સંગમ)

દીર્ઘત્વ

એકમ - ૪.૧. માન્ય ગુજરાતીનું રૂપતંત્ર

રૂપતંત્રનો ખ્યાલ

રૂપઘટકની વિભાવના, રૂપઘટકોની તારવણી

ગુજરાતીમાં વચન, લિંગ અને કાળના અર્થો

એકમ - ૪.૨. ગુજરાતીમાં વાક્ય વિચાર

વાક્યતંત્ર વિચાર, વાક્ય રચના, વાક્યના પ્રકારો

ગુજરાતીમાં પદક્રમ અને પદસંવાદ

એકમ - ૫.૧. વ્યુત્પત્તિ વિચાર

(અ) સ્વરોનું પરિવર્તન

૧. 'ઇ' અને 'ઉ'

૨. 'એ' અને 'ઓ'

૩. પાસ પાસે આવેલા સ્વરો

૪. 'અ' કારનો લોપ

(બ) વ્યંજનોનું પરિવર્તન

૧. 'લ' નો 'ળ'

૨. 'સ' નો 'શ'

૩. 'હ' નો લોપ

૪. અથ અને અવ (એ કે ઐ અને ઓ કે ઔ)

૫. સંયુક્ત વ્યંજનોનું સરલીકરણ અને પૂર્વસ્વરોનું દીર્ઘત્વ

એકમ - ૫.૨. ગુજરાતીમાં ભાષાશાસ્ત્રીઓનું પ્રદાન

નરસિંહરાવ દિવેદિયા, હરિવલ્લભ ભાયાણી, પ્રબોધ પંડિત,

કે. કા. શાસ્ત્રી, ઊર્મિ ઘનશ્યામ દેસાઈ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. ભાષાવિજ્ઞાન - (સંવર્ધિત આવૃત્તિ ૧૯૭૮) ડૉ. કે.બી.વ્યાસ

૨. ભાષાપરિચય - પોપ્યુલર પ્રકાશન, સુરત

૩. ગુજરાતી ભાષાનું ધ્વનિસ્વરૂપ અને ધ્વનિપરિવર્તન - ડૉ. પ્રબોધ પંડિત

૪. General Linguistics - R.H. Robins

૫. ધ્વનિઘટકની વિભાવના - ડૉ. ભારતીબેન દવે

૬. ભાષાપરિચય અને ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ - જયંત કોઠારી
૭. વ્યુત્પત્તિ વિચાર - ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણી
૭. તુલનાત્મક સાહિત્યની ભૂમિકા - ઈન્દ્રનાથ ચૌધરી
૮. ગુજરાતી ધ્વનિવ્યવસ્થાની વિચારણા - પિંકી પંડ્યા
૯. ભાષાવિજ્ઞાન પરિચય - રમેશ ત્રિવેદી
૧૦. ગુજરાતી વ્યાકરણ પ્રવેશ - અશરફખાન પઠાણ
૧૧. થોડોક વ્યાકરણ વિચાર - ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણી
૧૨. શબ્દ અને પરિશીલન - ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણી
૧૩. ગુજરાતી ભાષા- ડૉ. ટી. એન. દવે
૧૪. વ્યાકરણ વિમર્શ - ડૉ. ઊર્મિ ઘનશ્યામદેસાઈ
૧૫. વ્યાકરણ : અર્થ અને આકાર - ડૉ. પ્રબોધ પંડિત
૧૬. ગુજરાતી વાક્યરચના - ડૉ. પ્રબોધ પંડિત
૧૭. ગુજરાતી ભાષા અને સાહિત્ય (નરસિંહરાવ દિવેટિયાના બે ભાગમાં પ્રગટ થયેલા વ્યાખ્યાન પુસ્તકોનો સંક્ષેપ) - સંક્ષેપકાર - કે.કા.શાસ્ત્રી

એમ. એ. ભાગ- ૨ (External)

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ , ૨૦૨૫ -૨૬ , ૨૦૨૬-૨૭)

ગુજરાતી પેપર - ૯ પ્રશિષ્ટ કૃતિઓ

હેતુ: વિદ્યાર્થીઓ મધ્યકાલીન તથા અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યસ્વરૂપોના સંદર્ભે કૃતિઓનો અભ્યાસ પામે.

એકમ - ૧. આખ્યાન સાહિત્ય સ્વરૂપ અને લક્ષણો

‘રણયજ્ઞ’ - પ્રેમાનંદ સં. ચંદ્રશંકર ભટ્ટ

એકમ - ૨. પદ્યવાર્તા : સ્વરૂપ અને લક્ષણો

‘મદનમોહના’ - શામળ : સં. અનંતરાય રાવળ

એકમ - ૩. આત્મકથા સ્વરૂપ અને લક્ષણો

અગનપંખ -અબ્દુલ કલામ અનુ. હરેશ ધોળકિયા ગૂર્જર પ્રકાશન

એકમ - ૪. એકાંકી સ્વરૂપ અને લક્ષણ

રંગદા -ચુનીલાલ મડીયા નવભારત

એકમ-૫. કૃતિ લક્ષી ટૂંક નોંધ

સંદર્ભ ગ્રંથો :-

૧. ‘ રણયજ્ઞ - પ્રેમાનંદ સં. ચંદ્રશંકર ભટ્ટ

૨. ‘મદનમોહના’ - શામળ : સં. હરિવલ્લભ ભાયાણી

૩. પ્રાચીન સાહિત્ય સ્વરૂપ - ભોગીલાલ સાંડેસરા - એમ. એસ. યુનિ.

૪. સ્વાધ્યાય અને સંશોધન - બળવંત જાની - સાહિત્ય અકાદમી

૫. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ગ્રંથ-૨ સં. ઉમાશંકર જોશી, અનંતરાય રાવળ, યશવંત શુક્લ

૬. મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ- રમેશ ત્રિવેદી

૭. અગનપંખ -અબ્દુલ કલામ અનુ. હરેશ ધોળકિયા

૮. સ્વરૂપ સન્નિધાન - સુમન શાહ

૯. રંગદા -ચુનીલાલ મડીયા

૧૦. સાહિત્ય સ્વરૂપ શ્રેણી -સુમન શાહ

એમ. એ. ભાગ- ૨ (External)

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ , ૨૦૨૫ -૨૬ , ૨૦૨૬-૨૭)

ગુજરાતી પેપર - ૧૦ લોકસાહિત્ય

હેતુ: વિદ્યાર્થીઓ લોકસાહિત્યની વિભાવના તથા કૃતિઓનો આસ્વાદ - સમીક્ષાનો પરિચય પામે.

એકમ -૧. લોકસાહિત્યની વિભાવના, લોકસાહિત્યનું સ્વરૂપ અને લક્ષણો, લોકસાહિત્ય અને લોકવિદ્યા વચ્ચેનો સંબંધ, લોકસાહિત્ય અને શિષ્ટ સાહિત્ય વચ્ચેનો ભેદ

એકમ - ૨.

૧. લોકગીત : સંજ્ઞા સ્વરૂપ અને પ્રકારો
૨. કથાગીત : સંજ્ઞા સ્વરૂપ અને પ્રકારો
૩. લોકકથા : સંજ્ઞા સ્વરૂપ અને પ્રકારો
૪. લોકકથાની કથન શૈલી
૫. લોકકથામાં મોટીકનો ઇતિહાસ

એકમ - ૩.

૧. ગુજરાતી લોકસાહિત્ય : સંશોધન અને સંપાદનનો ઇતિહાસ
૨. આદિવાસી લોકસાહિત્ય : સંશોધન અને સંપાદનનો ઇતિહાસ
૩. લોકસાહિત્ય સંશોધન-સંપાદનની સમસ્યાઓ
૪. લોકસાહિત્ય સંશોધન સંપાદન ક્ષેત્રે મહત્વનું પ્રદાન કરનારાઓ : ઝવેરચંદ મેઘાણી જોરાવરસિંહ જાડેજા, ખોડીદાસ પરમાર, હસુ યાજ્ઞિક, ભગવાનદાસ પટેલ, ડાહ્યાભાઈ વાઢુ
૫. લોકગીત તથા કથાગીતોમાં પ્રગટ થતું કુટુંબજીવન તથા સમાજજીવન
૬. 'ભવાઈ' - ઉદ્ભવ અને વિકાસ
૭. ભવાઈના ઘટક તત્ત્વો

એકમ - ૪. કૃતિનો અભ્યાસ: ' રઢિયાળી રાત' (લઘુ આવૃત્તિ) સંપાદક :ઝવેરચંદ મેઘાણી,

ચયન : :અશોક મેઘાણી- જયંત મેઘાણી, ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ

દામ્પત્યના ગીતો : ૧. નિમંત્રણ ૨. સાયબાની શીખ ૩. માનેતીની આંખ ૪. અબોલા ભવ રહ્યા

૫. રસિયાને સાદ ૬. ઓછી ઉંમરમાં

કૌટુંબિક અને આપણા : ૧. વઢિયારી સાસુ ૨. સૈયર મેંદી લેશું રે ! ૩. બેની પધાર્યા

૪. ઘણી ઘણી હામો ૫. ઓળખ્યો ૬. દીકરાની ઝંખના ૭. નણદલ પરોણલાં ૮. મોરલી તે ચાલી

કથાગીત : ૧. નો દીઠી ૨. મોટા ખોરડા ૩. વાણીયાણ મારવાડી ૪. કાસમ, તારી વીજળી !

૫. તેજમલ ઠાકોર ૬. નચાવ્યા !

એકમ - પ. કૃતિનો અભ્યાસ : સૌરાષ્ટ્રની રસધાર - ઝવેરચંદ મેઘાણી

૧. ઘોડી અને ઘોડેસવાર ૨. વેર ૩. ઘોડાની પરીક્ષા ૪. કાઠીયાણીની કટારી ૫. આઈ
૬. કાનિયો આપડો ૭. ચમારના બોલે ૮. ભાઈ બહેન ૯. મહેમાની ૧૦. ભાઈ

સંદર્ભગ્રંથ:-

૧. 'ગુજરાતી લોકસાહિત્ય વિમર્શ' - બળવંત જાની - પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ
૨. ગુજરાતી લોકવિદ્યા- ડૉ. હસુ યાજ્ઞિક, નેશનલ બુક ટ્રસ્ટ, નવી દિલ્હી
૩. ગુજરાતની લોકસંસ્કૃતિ - ડૉ. હસુતાબેન સેદાણી, યુનિ. ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
૪. 'લોકસાહિત્ય' - સં. પ્રભાશંકર તરૈયા, નરોત્તમ પલાણ, પ્ર. ગુજ. સા. પરિષદ, અમદાવાદ
૫. લોકસાહિત્ય : વિભાવના અને પ્રકાર - હસુ યાજ્ઞિક, ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ
૬. લઝગીત : એક અભ્યાસ - જયાનંદ જોશી
૭. લોકગીત : એક અધ્યયન - અમૃત પટેલ
૮. ગુજરાતનાં લોકગીતો - ખોડીદાસ પરમાર
૯. લોકગીત તત્વ અને તંત્ર - સંપાદક - બળવંત જાની
૧૦. લોકવાડંમય - કનુભાઈ જાની
૧૧. કંકુ રે વાયું - (લઝગીતો) અમૃત પટેલ
૧૨. લોકસાહિત્યનું સમાલોચન-ઝવેરચંદ મેઘાણી, પ્રસાર ૧૮૮, આતાભાઈ એવન્યુ, ભાવનગર
૧૩. 'ગુજરાતી લોકસાહિત્ય વિમર્શ' - બળવંત જાની - પાર્શ્વ પ્રકાશન
૧૪. કોંકણી લોકકથાઓ : એક અભ્યાસ - પ્રભુ ચૌધરી
૧૫. કુંકણા કથાઓ : ડાહ્યાભાઈ વાઢું - સાહિત્ય અકાદમી, દિલ્હી
૧૬. ગુજરાતની લોકસંસ્કૃતિ- ડૉ. હસુતાબેન સૈદાણી, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
૧૭. ગુજરાતી આદિવાસી સાહિત્ય - સં. હસુ યાજ્ઞિક , ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગર
૧૮. લોકસાહિત્ય-સંપાદકો-પ્રભાશંકર તરૈયા, નરોત્તમ પલાણ, પ્ર.ગુજ. સા.પરિષદ,અમદાવાદ
૧૯. લોકસાહિત્ય - આલોક - જશવંત શેખડીવાળા- પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ
૨૦. લોકકથાના મૂળ અને કુળ -હરિવલ્લભ ભાયાણી- પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ
૨૧. ગુજરાતના આદિવાસી નૃત્યો-સં.વિક્રમ ચૌધરી, ધીરુભાઈ પટેલ, ભાષા સંશોધન અને પ્રકાશન
કેન્દ્ર, વડોદરા.
૨૨. વારલી નારણદેવની કથા- ડૉ. એ. એ. શેખ